

NAJAĆ (67) *vb pf*

W fut oraz w imp a pochylone, w pozostałych formach a jasne.

inf nając (17). ◇ *fut* 1 sg nąjmę (1). ◇ 2 sg najmiesz (1). ◇ 3 sg najmie (4). ◇ 1 *pl* nąjmi(e)my (1). ◇ 3 *pl* nąjmą (1). ◇ *praet* 1 sg *m* najął(e)m (1). *f* najęłam (1). ◇ 2 sg *m* -ś najął (1). ◇ 3 sg *m* najął (18). *f* najęła (2), [jest najęła]. 1 *pl m pers* najęliśmy (1). ◇ 3 *pl m pers* najęli (8). ◇ *plusq* 3 sg najął był (1) *BielKron*, był najął (1) *BierEz*. ◇ *imp* 2 sg nąjmi (1). ◇ *con* 1 sg *m* bych najął (1). ◇ 3 sg *m* by najął (3). ◇ 3 *pl m pers* by najęli (1). ◇ *part praet act* nająwszy (2).

Sł stp notuje, Cn najemny dom, Linde XVIII w.

1. *Wziąć coś od kogo do użycia, albo wynająć kogoś do usług na pewien czas za umówioną zapłatą; wdzierzawić; conducere BartBydg, Mącz, Vulg, Calag; locare, redimere Mącz (45) : iął go pytać/ Miałliby mu nieco przedać. Byłyliby iący ofli/ Ktorzyby mi czeladz nieśli: [...] Rzekł Zenás/ niemam żadnego/ Ni nając ni przedáynego BierEz A4; Conduco, rem aliquam ab aliquo, data mercede vel promissione, utendam accipere, nayancz BartBydg 215, 33b; Calag 353b.*

nając czego (2): *Locare domum, Nając domu. Mącz I96c. Cf nając czego komu.*

nając czego komu (1): *wyśiadłzy ná ład, nąjęliśmy Sobie koni, biorąc fię ziemią ku Anglię. CiekPotr 71.*

nając co (9): *BierEz A4v cf Szereg. Cf nając co u kogo; co komu; co za co; Zwroty.*

nając co u kogo (1): *Iesłizeby koń vtał/ [...] ma połńaniec v człowieká podróznego/ álbo we wsi koniá nając SarnStat 975.*

nając co komu (1): *[przerzeczonego domu przednye gmachey [!] wchithkye opathrznemu Hanus fcholczewy fchinkowy yeth nayąła ZapWpol 1545, 202/199]; BierEz I2 cf »dom nając«.*

nając co za co (1): *SarnStat 670 cf »za pieniądze nając«.*

nając na co (1): *Papież tákich nas wiele náto nąjął/ áby co od żeláza zbędzie/ trućiná ofáték z gładzić. BielKron 227.*

W charakterystycznych połączeniach: nając komorkę, konia (2), *las, okręt.*

Zwroty: »nając cło« = locare portitorium, vectigalia redimere Mącz (2): Vectigalia redimere, Nając cło. Mącz 103a, 313c.

»nając dom(u)« = locare domum Mącz (2): Dom łobie był nąjął blecharz BierEz 12; Mącz 196c.

»mszę [a. ile] mszy nając« = dać na mszę (2): *A to mi kazał łufzyć trzy piątki y cztherzy śrzody/ á dwie młzy nąjąć RejZwierc 27v; RejPos 327v.*

»za pieniądze nając [co]« (1): *który dla świni álbo wieprzów zá pieniądze naymie [pro praecio conduxerit] lás/ gdzieby żoładz álbo bukiew była SarnStat 670.*

»nając sobie« [*w tym; co* (3)] [*szyk zmienny*] (4): *BierEz I2; GDy [Józef z Maryją] [...] przyfłli do miałta [...] (iako vbodzy) vbogą łobie komorkę nąjęli OpecŻyw 29; Y nąjął łobie okręt/ y przyiachał do Eiptu. HistRzym 84v; CiekPotr 71.*

Szereg: »nając albo kupić« (1): *Zadny się ośiel nie tráfił/ Bych go nąjął álbo kupił BierEz A4v.*

W przen: W nawiązaniu do przypowieści o robotnikach w winnicy [co u kogo] (1) : *ten zły naród/ nąjąwszy winnicę v Boga/ pożytku mu záprzał PowodPr 30.*

a. O ludziach [kogo] (28) : A vczyn dofyć woliey fwey Bo to y połmierczy twoiey. Może być kiedy to kogo Naymież za żywota fwego. *RejKup* i8v; *KrowObr* 194; *BibRadz* 2.*Esdr* 6/12; ktho woźnikow ná ten czás niemiał/ ten náiał formáná *GórnDworz* S5v; *HistLan* C2; *BudBib* 2.*Esdr* 6/12; *BudNT Matth* 20/7; Co tu ftoicie cały dzień proznuiący? Rzekli mu: Iż nas nikt nie náiał. *WujNT Matth* 20/7; Poydę ia do Sądu y naymę Vpátrzywfy iákiego Prokuratorczyká. *CiekPotr* 62; Ten który mię náiał, Záwiodfzy mię do domu, powiedział mi cze⁸⁰ Chce po mnie, y náuczyl iáko mam co czynić *CiekPotr* 66, 59.

nając do czego (1): miałam fthado owiec/ náięłam pásterze do niego *BielKron* 355v.

nając przeciwko komu (2): Oto Kroi Iiráelfki náiał [*conduxit*] fokie [!] przeciwko nam Krole/ Eteyfkiego y Egipthfkiego/ y przywiódł ie na nas. *Leop* 4.*Reg* 7/6; *BibRadz* *Deut* 23/4.

nając na kogo [= przeciw komu] (1): Náiał był przedtym dwu łotru Máchomet ná Skánderbegá/ áby go potaiemnie ftruli álbo zábili *BielKron* 257.

Ze zdaniem celowym [aby (6), żeby (1)] (7): *BibRadz* 2.*Reg* 7/6; A gdy przyfzła iego máć Iokábet/ wnet fie iey [*dziewiątko*] chwyciło/ y náięła iá królewna [*Tamur*] áby ie chowála dobrze/ á dáła mu imię Moizefz *BielKron* 28, 257; A thego Kroi náiał/ áby mu ten páłac budował. *HistRzym* 106v, 38v; náięli Bálaámá áby ie przeklinał *BudBib* 2.*Esdr* 13/2; *SkarŻyw* 373.

W charakterystycznych połączeniach: nając człowieka, formana, heretyka, krole (2), łotrow, pasterze, Połowcow, prokuratorczyka, rybitwa, szrotarze.

Zwroty: »jako drogo nając« (1): Quantillo argenti te conduxit, Iáko cie drogo náyał/ Coć ma dáć. *Mącz* 338c.

»nając za pieniądze« (2): Otho Kroi Izráelfki náiał zá pieniądze [*mercede conduxit*] Krole Heteyfkie y Egipthfkie/ áby ciągnęli przeciwko nam. *BibRadz* 4.*Reg* 7/6; *StryjKron* 190.

»nając na pomoc« = conducere in auxilium Vulg (2): *Leop* 5/39; Xiążę Rułkie chcąc ftoлицę Kijowfká opánowác/ náiał Połowcow zá pieniądze ná pomoc *StryjKron* 190.

»nając sobie« = conducere sibi Vulg (3): Naimi też tu kogo fobie Iż będzie Czo czedl przy tobie. *RejKup* 15; *Leop* 4.*Reg* 7/6, 1.*Mach* 5/39.

»nając sługę, służebnika« =conducere servum Mącz (1:1): Drahomirá/ náięła dwu fłużebnikow Thimaná y Kumaná *BielKron* 322v; *Mącz* 96b.

2. Oddać coś komu do użycia na pewien czas za umówioną zapłatą; wydierżawić, wynając; locare Vulg, JanStat; conducere JanStat [w tym co (16)] (19) : LOCATIO. Są to *species venditionis, Locatio y Conductio*: Gdy ten co náymuie rzecz któręy iest pánem, y ma iá w mocy náiać y pożytek iey záprzedác. *SarnStat* 1271, 671.

nając komu (12): *BibRadz Matth* 21/33, 41; [*Listhan pojmał Perenego*] dawfzy mu tego przyczynę/ iż ty chces [!] przyfthác do Turká/ ábyć náiał Kroleftwo Węgierłkie *BielKron* 315; á iákoż też ten [*mytnik*] pobożnie może vżyć vrzędu fwego? bo ná iednym mieyfcu ma piárze/ [...] Ná drugim mieyfcu naymie Burmiłtrzowi/ ná drugim Woytowi/ Burmiłtrz żydowi/ żyd piárzom poruczy/ á káżdá s tych chce zyfkác. *RejZwierc* 39; *BudNT Mar* 12/1; Był niktory człowiek gofpodarz który nááfádził winnicę/ y płotem iá ogrodził/ y wkopał w niey práfę/ y zbudował wieżę/ y náiał iá oraczom:

y odiechał precz. *WujNT* 21/33, *Matth* 21/41, *Mar* 12/1, *Luc* 20/9; *SarnStat* 187, 209. *Cf nająć komu za co*.

nająć komu za co (1): *SarnStat* 1256 *cf* »nająć i arendować«.

W połączeniach szeregowych (3): *iefliby* [...] niektórzy z nich nieco innym przedáli/ náięli álbo dáli ku roboćie *SarnStat* 187, 187, 979.

W charakterystycznych połączeniach: *nająć burmistrzowi, kmieciom, obcemu, oraczom* (4), *robotnikom, wojtowi, Żydowi; dobra nająć, krolestwo, las, wieś, winnicę* (2), *zapust, ziemię*.

Zwroty: »nająć do czasu« (1): *obiecuiemy/ [...] Iż przerwczoną ziemię [...] [nie damy] áni zápiżemy/ áni przedamy/ áni dáruiemy/ áni záftáwiemy/ áni naymiemy do czáfu [locabimus ad tempus JanStat 87] álbo do żywotá ná wieki SarnStat 979*.

»nająć do żywota na wieki« = *locare ad vitam in perpetuum JanStat* (1): *SarnStat* 979 *cf* »nająć do czasu«.

Szereg: »nająć i arendować« (1): *iz dobrá fwę dziedźiczne álbo záftáwné/ to ieft/ wieś C. fzláchetnemu D. zá ták wiele grzywien M. pieniędzy dobréy monéty y liczby Polſkiéy náięł/ y árendował tylko do trzech lat SarnStat 1256*.

W przen: *W nawiązaniu do przypowieści o robotnikach w winnicy [komu ku czemu]* (2) : *Iezu ktorys winnicę koſcioła twoie⁸⁰ prałatom ku ſprawianiu y ku owoczu oddaniu czáfu fwego náięł. í. fie nad. TarDuch B7*.

a. Podjąć pracę (2) : *Conducere praebenda magistratibus, Náyąć y tę pracę ná fię wziąć/ wżifitkami potrzebámi opátrzić. Mącz 316d*.

Zwrot: »dnia nająć« = *nająć się na dzień* (1): *Ludźie máią wychodźić do ożiminy v Pánow [...] á zwładác też temu mogą/ poki ożiminy wżyficy nie późną/ który iedno fwym gárdłem wárzy: to ieft/ y naiemnik ktorzyby dnia náięł/ rzemieſlnik ná wſi/ Młynarz/ ogrodnik/ komornik y cháłupnik GostGosp 158*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : *Locavi hunc agrum fodiendnm, Náyąłem tę rolę. Mącz 196c, 196c, d*.

Formacje współrdzenne cf JAĆ.

Cf NAJĘCIE, NAJĘTY